

[Thorndahl]

Besvarelse (1/3 79):

Ministeren for skatter og afgifter (Anders Andersen):

Jeg kan bekræfte, at der er mange års praksis for, at en ministers kørsel med tjenestebilen mellem bolig og ministerium eller de mange andre steder, en minister udfører sin gerning, betragtes som tjenstlig kørsel, og at ministeren derfor ikke skal medregne nogen værdi af denne kørsel til sin skattepligtige indkomst.

Denne mangeårige praksis finder jeg rimeligt begrundet i de særlige arbejdsvilkår, ministrene virker under. Det er ikke nye regler, og jeg synes derfor heller ikke, at de kan give rimelig anledning til, at man på nuværende tidspunkt drøfter den skattemæssige behandling af befordringsudgifter.

Til *justitsministeren* (23/2 79) af:

Dohrmann (FP):

»Kan ministeren meddele beboerne på Haderslev Næs, at landbetjentembedet i Øsby vil blive bevaret, også efter at den nuværende landbetjent er blevet pensioneret?«

(Spm. nr. 628).

Begrundelse.

Som ministeren vil erindre, var såvel regeringspartierne som næsten alle ordførerne fra andre partier meget positive, da folketinget den 1. december 1978 behandlede fremskridtspartiets beslutningsforslag nr. B 46 mod nedlæggelse af landpolitistillinger.

Vi havde dengang som nu den opfattelse, at det er en meget uheldig udvikling, at der alene siden 1970 er blevet nedlagt ikke mindre end 31 landbetjentembeder, og at det har været nævnt, at yderligere 26 embeder skal nedlægges i de kommende år.

Det har ikke været muligt at få påvist besparelser ved nedlæggelse af landpolitiembeder – tværtimod, men det er en kendsgerning, at landbefolkningens serviceniveau i politimæssig henseende bliver forringet, hver gang der forsvinder en landbetjent ind til byerne. Forbryderne får let spil, de ved, at der som oftest går en halv time eller mere, for en politipatrulje kan være fremme, og dertil kommer, at opklarings- og efterforskningsarbejdet vanskeliggøres, fordi man kommer til at mangle landbetjentens lokal-

kendskab til såvel området som de enkelte borgere.

Om ellers politikernes pæne ord i valgkampen om bevarelsen af det nære samfund skal have noget som helst reelt indhold, bedes ministeren klart og tydeligt ved besvarelsen af dette spørgsmål tilkendegive, at selvfølgelig vil beboerne på Haderslev Næs, også efter at den nuværende landbetjent i Øsby er blevet pensioneret, få lov til at beholde deres lokale landpolitiembede.

Besvarelse (1/3 79):

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Ved folketingets første behandling den 1. december 1978 af forslag til folketingsbeslutning mod nedlæggelse af landpolitistillinger blev der som konklusion givet udtryk for den principielle holdning, at justitsministeriet ikke ville gå ind for nedlæggelse af landpolitidistrikter, medmindre man får en enig indstilling fra et stort flertal af de kommunale repræsentanter i lokalnævnene.

Rigspolitietschefen har under henvisning til det anførte oplyst, at sager om eventuel nedlæggelse af landpolitidistrikter vil blive forelagt justitsministeriet, medmindre man får en enig indstilling fra et stort flertal af de kommunale repræsentanter i lokalnævnene.

Justitsministeriet vil ved de konkrete afgørelser forholde sig i nøje overensstemmelse med udtalelserne i folketinget den 1. december 1978.

Justitsministeriet kan vedrørende landpolitidistriktet i Øsby i Haderslev politikreds oplyse, at indehaveren af denne stilling kan forventes at varetage opgaven en række år frem i tiden.

Justitsministeriet kan under henvisning hertil ikke på indeværende tidspunkt tage stilling til, hvorledes der ved ledighed i embedet – år frem i tiden – skal forholdes. Spørgsmålet må til sin tid afgøres efter drøftelse i lokalnævnet, hvor lokalbefolkningen vil have indflydelse på den endelige afgørelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) *Første behandling af:*

[Justitsministeren]

Forslag til lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed [af Erhard Jakobsen (CD) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 170. Fremsat 9/2 79).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Centrum-demokraternes forslag til ændring af radioloven af 1973 tager først og fremmest sigte på at ændre Danmarks Radios formålsparagraf ved at uddybe, hvad der efter centrum-demokraternes opfattelse bør lægges i begreberne ytringsfrihed og alsidighed i programvirksomheden.

Centrum-demokraterne foreslår samtidig, at de to nuværende medarbejderrepræsentanter udgår af radiatorådet, og at der i stedet for de 12 af folketinget udpegede repræsentanter for lyttere og fjernseere indsættes 15 medlemmer, der udpeges ved direkte valg hvert femte år af de licensbetalende lyttere og seere.

Endelig foreslår centrum-demokraterne radionævnets kompetence indskrænket, således at nævnet alene kan behandle klager fra personer, firmaer eller institutioner, som har været udsat for angreb i udsendelser uden at have fået mulighed for at forsvare sig.

Ifølge bemærkningerne mener centrum-demokraterne herved at have henlagt det endelige ansvar for programvirksomheden i øvrigt til ministeren med mulighed for, at sager af principiel betydning kan rejses i folketinget. Forslaget indeholder imidlertid ingen ændring af den gældende radiolovs § 9, stk. 2, og det vil altså fortsat være radiatorådet, der står med det endelige administrative ansvar i spørgsmål om programvirksomheden, bortset fra den begrænsede klageadgang til radionævnet.

I de almindelige bemærkninger efterlyser centrum-demokraterne en klar fastslåen af, hvad der forstås ved alsidighed i Danmarks Radios programudbud. I forslaget uddybes dette ved opregning af fire punkter, som Danmarks Radio skal lægge særlig vægt på i programvirksomheden. Sagt i korthed går de ud på at indskrænke medarbejdernes mulighed for at ytre sig frit, og det samme fremgår også af tilføjelsen om, at det er borgernes

ytringsfrihed, der skal beskyttes, ikke medarbejdernes.

Forslaget kan således ses som en forlængelse af den kampagne af klager, som centrum-demokraterne har ført mod Danmarks Radios programvirksomhed i radiatorådet og gennem Aktive Lyttere og Seere. Som nævnt i bemærkningerne har klagerne som oftest været afvist af radiatorådets flertal. Men man glemmer at fortælle hvorfor: fordi man aldrig havde noget hold i virkeligheden og i sandheden i den kampagne, man har ført.

Forslaget om en opregning i selve loven af de fire punkter, som man skal lægge særlig vægt på ved fastsættelse af retningslinjerne for programvirksomheden, kan jeg ikke tilslutte mig. Efter min opfattelse bør det fortsat være radiatorådet, som udformer retningslinjerne inden for de rammer, som loven angiver, nemlig kravet om, at der lægges afgørende vægt på informations- og ytringsfriheden og på alsidigheden i programudbudet. Forslaget adskiller sig ikke væsentligt fra de publiceringsregler, som radiatorådet har vedtaget i 1977.

Jeg kan heller ikke følge forslaget om, at medarbejderrepræsentanterne udgår af radiatorådet. Jeg kan henvise til, at princippet om medarbejderindflydelse er opretholdt og udstrakt også til de regionale radiatoråd i det radiolovsforslag, som den socialdemokratiske regering fremsatte i 1977.

Det direkte valg af 15 repræsentanter for lyttere og seere overlades det efter forslaget til ministeren at udforme de nærmere regler om. Denne tillid til mine evner til at løse dette problem er nu ganske uberettiget. Et tilsvarende forslag fra Danmarks retsforbund har måttet afvises gentagne gange med henvisning til, at direkte valg i forbindelse med licensbetalingen ikke lader sig gennemføre i praksis. Den væsentligste hindring er, at licensen dækker en hel familie, men også licensfritagelse for pensionister ville kunne betyde, at disse var afskåret fra at deltage i valget.

Jeg kan derfor ikke tilslutte mig centrum-demokraternes forslag til ændring af radioloven, men må afvise det.

Birte Weiss (S):

Centrum-demokraternes forslag ligger i logisk forlængelse af hr. Erhard Jakobsens

[Birte Weiss]

gentagne stormløb mod Danmarks Radio, eller sagt lidt mere præcist: forsøg på stormløb. Sandheden om centrum-demokraternes mange store armsving i radiatorådet er nemlig, at hr. Erhard Jakobsen og hans lytterkomité uhyre sjældent har fået medhold i klagerne. Sandheden er, at det store flertal i radiatorådet i de allerfleste tilfælde har fundet klagerne umotiverede, har fundet dem fejlagtige eller ubeføjede, og det er altid sket efter en nøje gennemgang af den indklagede udsendelse og af omstændighederne omkring dens tilblivelse.

Det store, brede radiatorådsflertals stadige tilbagevisning af klagerne er for socialdemokratiet et udtryk for, at radiolovens krav om alsidighed i det store og hele bliver opfyldt. Selvfølgelig er der nogle smuttere imellem, og sådan må det naturligvis være, når man har 14.463 timers radio og 2.530 timers fjernsyn i løbet af et år – dette er tallene for 1978. Selvfølgelig sker der fejl, selvfølgelig er der forsømmelser, og selvfølgelig er der også imellem sjusk, men taget som helhed finder vi, at programudbuddet er alsidigt og i overensstemmelse med radiolovens formålsparagraf.

Anderledes med centrum-demokraterne. Deres ræsonnement er følgende: når vi ikke kan få ret i vores klager, så må vi lave loven om, så den kommer til at passe til klagerne. Det er efter vores opfattelse en så bagvendt efterrationalisering, at partier, der har et seriøst ønske om at værne om alsidigheden, kreativiteten og ytringsfriheden i Danmarks Radio, må sige fra.

Ellers er det mest interessante ved forslaget utvivlsomt bemærkningerne, selv om jeg ikke vil påstå, at de er overraskende. Ingen, der i forbindelse med centrum-demokraternes landsmøde her i efteråret oplevede hr. Erhard Jakobsen for åben skærm opfordre sine medlemmer til at udforske den politiske tendens hos alle kulturformidlere – det var bibliotekarer, det var kulturcenterfolk, pædagoger og lærere – kan forbløffes over, at klapjagten på Danmarks Radios medarbejdere nu også søges intensiveret.

Hvad er det så, der står i bemærkningerne? Ja, oversat til almindelig dansk står der, at Danmarks Radio bevidst favoriserer visse – og hvis der er nogen, der er i tvivl om, hvad »visse« betyder i denne forbindelse, kan jeg sige, at det betyder socialistiske –

synspunkter, og at medarbejderne benytter en lang række tricks til at forfølge dette formål.

Tiden tillader ikke at pille alle de påstande, der er i bemærkningerne til lovforslaget, fra hinanden, og det skulle heller ikke være nødvendigt, for det sker på hvert eneste radiatorådsmøde. Uge efter uge må vi konstatere, at hr. Erhard Jakobsen har uret, han og hans lytterkomité er enten løbet med en halv vind eller har klaget helt uden begrundelse, når man har set røde spøgelser. Derfor vil jeg indskrænke mig til at konstatere, at socialdemokratiet ræver de eksisterende publiceringsregler verholdt og ønsker det påtalt og rettet, hvis de overtrædes. Men vi vil uden nogen omstændigheder være med til at lovfæste den mistro og den bremse på kreativiteten, som centrum-demokraterne er talsmænd for. Vi vil værne om alsidigheden i det samlede programudbud og ikke lægge så snævre rammer for den enkelte udsendelse, at resultatet bliver konformitet og kedsommelighed.

Vi vil naturligvis heller ikke være med til de foreslåede ændringer i forbindelse med radionævnets kompetence. Formålet er at gøre ministeren ansvarlig for den enkelte udsendelse – et system, som ellers kun findes i de østlige totalitære lande. Efter at vi for nylig er blevet præsenteret for et tilsvarende centralistisk og totalitært forslag fra centrum-demokraterne – det var på uddannelsesområdet, hvor man også ville gøre ministeren og sågar endda folketingets undervisningsudvalg ansvarligt ved at være med til at udarbejde undervisningsplanerne – må man erkende, at centrum-demokraterne tilsyneladende har svært ved at finde rundt i den politiske geografi. Vi må tage klart afstand fra de tendenser. Om den del af centrum-demokraternes forslag skal jeg i øvrigt kun henvise til, at der har været tilsvarende forsøg på andre kulturområder, og at det er blevet afvist både for filmens vedkommende og for kunstfondens vedkommende af brede flertal her i folketinget.

Hermed skal jeg afvise både den filosofi, der ligger bag, og de konkrete forsøg, der ligger i centrum-demokraternes forsøg på at gøre radioen mere tånløs og mindre engagerende.

Poulsgaard (FP):

[Poulsgaard]

Ja, det var jo en mægtig lovsang, vi fik her. Men der kom da også et par enkelte andytninger af – for at det ikke skulle være så lyserødt og rosenrødt det hele – at der var begået fejl. Det kunne fru Birte Weiss da godt indrømme, men ellers skal jeg love for, at hun rigtig var oppe i de store højder i lovsang og lovprisning af Danmarks Radios velsignelser og de gode gerninger, den har gjort.

Hr. Erhard Jakobsen har åbenbart ikke fattet noget. Det er forkert, hvad Aktive Lyttere og Seere gør, det bliver nemlig afvist hver evige gang. Tror fru Birte Weiss virkelig, at et stort flertal altid behøver at have ret? Det flertal, der sidder og snorksover, som hæver deres fede gage og løn, men som ikke gør en disse. De synger bare med i ko-ret, og de er så dejligt nemme og populære. Så får man kors og bånd og stjerner på.

Det er helt givet, at det flertal, som fru Birte Weiss omtalte så varmt og så inderligt her, er ikke et flertal, der er i befolkningen, for dér er man efterhånden ved at være godt træt af den radio og det makværk og den ensidighed og indoktrinering, der foregår. I stedet for at skælde hr. Erhard Jakobsen ud, skulle man med kyshånd tage imod dette forslag, så vi kunne få ende på det.

Nu er det jo sådan, at får man ikke den, man elsker, så må man elske den, man får. Vi elsker ikke dette forslag, det vil jeg da gerne medgive. Vi ønsker en fuldstændig fri radio, og vi har stillet forslag om det i folketinget for at få mono-polet brudt, men det er der ikke muligheder for. Dette forslag er et skridt i den rigtige retning. Der ligger fantastisk mange gode intentioner i dette forslag, og jeg kan tilsige centrum-demokraterne i hvert fald fremskridtspartiets fulde støtte.

Der står f. eks. i punkt d i den foreslåede § 9, stk. 1, 2. pkt., at ingen personer, firmaer eller institutioner må udsættes for angreb i nogen udsendelse, uden at der gives de pågældende mulighed for at forsvare sig på lige fod med angriberne. Det er i hvert fald noget af det, der er relevant. Det er til at tage og føle på, og det er rigtigt. Hvis radioen får lov til at blive ved at køre sin ensidige propaganda, så er alt, hvad der hedder erhvervsliv i dette land, ødelagt i løbet af ganske kort tid. Disse forbrugerudsendelser, der spyer den ene socialistiske teori ud efter den anden, og som gerne bliver udsendt i tide og utide, ødelæg-

ger alt, hvad der har med erhvervsliv at gøre i dette land.

Det er også fantastisk, at når østjysk radio tillader et par gæster der er inviteret ind i studiet, at sige, at fremskridtspartiet er et fascistisk parti, så får det lov til at stå uimodsagt. Da vi i går klagede i radiatorådet over det, fandt det store flertal igen, at det var helt i orden.

De eneste, der protesterede og støttede os, var de konservative, og det skal de have tak for. Nu var hr. Erhard Jakobsen desværre ikke til stede i går, men jeg er sikker på, at hvis hr. Erhard Jakobsen havde været der, så havde han også taget afstand fra det.

Jeg synes, fru Birte Weiss skulle spare disse lovsange. Prøv at flytte til Østeuropa, så kan man se, hvordan det er! Her i Danmark går den simpelt hen ikke. Har fru Birte Weiss aldrig nogen sinde tænkt over, hvordan det kan være, at hr. Erhard Jakobsens Aktive Lyttere og Seere kunne få sådan en fantastisk tilslutning på så kort tid? Jeg tror, fru Birte Weiss vil give mig ret i, at det er uhyre svært at starte nogen forening i dette land. Selv om vi har verdensrekord i foreninger, er det svært at starte dem. Men der blev startet en ny forening, og på ganske kort tid strømmede medlemmerne til. Fru Birte Weiss skulle tage ud og tale med de Aktive Lyttere og Seere. Nu ved jeg ikke, om de vil invitere hende, det skal jeg selvfølgelig overlade til dem, men hvis de inviterer fru Birte Weiss, så vil fru Birte Weiss se, at dér er det tavse flertal. Det er ikke højreekstemister, der er dér, men det er det tavse flertal, der er medlemmer, og de er parat til at ofre noget. Dér er nemlig flertallet, fru Birte Weiss, og ikke blandt de rygklappere, der bare synger med på den gængse melodi, som jo går på, at vi skal have mere og mere venstreforvirring, vi skal blive mere og mere forvirrede alle sammen. Den sunde fornuft skal simpelt hen kvæles i den magtekspertise, der udøves. Prøv lige at tænke over det, fru Birte Weiss!

Som sagt, vi vil støtte forslaget med de evner, vi har.

(Kort bemærkning).

Birte Weiss (S):

Hr. Poulgaard spørger, om jeg aldrig har spekuleret over, om det kunne være rigtigt, at

[Birte Weiss]

flertallet ikke altid har ret. Til det kan jeg kun svare, at i et demokratisk styret land har vi nu engang den hovedregel, at det er flertallets afgørelser, som vi retter os efter. Det er kendetegnet på, at vi befinder os i et demokrati, og det hersker trods alt også i radio-rådet.

Med hensyn til at tage ud og tale for Aktive Lyttere og Seere kan jeg sige, at jeg har forgæves igennem længere tid forsøgt at få en fælles aftale mellem hr. Erhard Jakobsen og mig omkring et møde, der skulle finde sted. Jeg håber stadig væk, at det lykkes også at få hr. Erhard Jakobsen med.

Johan Philipsen (V):

Må jeg først i anledning af det sidste sige, at flertallet har jo ikke altid ret, men flertallet får ret, og sådan må det være i et demokratisk samfund, for vi har ingen bedre metode.

Må jeg over for hr. Poulsgaard sige, at jeg vil da gerne, hvis det var en unndladelssynd fra min side, bekræfte, at fremskridtspartiet ikke er et fascistisk parti. Jeg opfattede udtalelsen sådan, at det var unødvendigt at demontere denne udtalelse, men det være hermed gjort.

Må jeg til forslagsstillerne sige, at venstre er selvfølgelig villig til at drøfte ændringer i radioloven, også når det er centrumdemokraterne, der fremsætter forslagene, men vi havde nok været lidt mere glade, hvis det var et forslag, der havde udsigt til at få flertal her i salen. Forslaget er i grunden i sin helhed et bevis på, hvor vanskeligt det er at håndtere et monopol. Venstre afstår ikke fra kritik, hverken her i salen eller i radiatorådet, selvfølgelig ikke, men jeg vil da gerne have sagt til hr. Erhard Jakobsen og til CD, at når vi ikke har kunnet følge hr. Erhard Jakobsen, så er det, fordi hans kritik efter min opfattelse tit og ofte skyder over målet og går ud over det rimelige, og det svækker i realiteten kritikken i stedet for at styrke den.

Jeg ved ikke, hvor fornuftigt det er at tage dele af Danmarks Radios forretningsorden ind i selve loven – det er så en ting for sig. Men vi erkender monolet og monolets vanskeligheder. Vi erkender, at monolet skal sende til en befolkning med vidt forskellige meninger.

Det er rigtigt, at minoriteterne skal have deres plads i radioen. Det er også rigtigt efter min mening, at minoriteterne har fået for stor en plads. Det er også rigtigt, at kritikken af det bestående samfund har fået for stor en plads og forsvaret af det samfund for lille en plads.

Må jeg knytte nogle kommentarer til kritikken af Danmarks Radios medarbejdere, som for den største parts vedkommende loyalt forsøger at efterleve radiolovens alsidighedskrav. En af de fejl, de efter min mening begår, består i den jeg-form eller den indirekte jeg-form, de anvender, i øvrigt i lighed med Norge og Sverige, mens man i andre centraleuropæiske lande har forbudt dem at anvende jeg-form og i stedet anbefalet dem at benytte citater af personer med forskellige meninger. Så ville de være fri for den kritik, der berettiget eller uberettiget rettes imod dem.

Jeg skal kun om selve programvirksomheden sige, at jeg mener, den form, Danmarks Radio har givet energipolitikken, har været totalt ude af balance.

Til forslagsstillerne vil jeg sige, at de direkte valg er jo besværlige, og vi har endnu ikke fået nogen som helst idé om, hvorledes det rent praktisk skulle lade sig gøre.

Jeg er lidet begejstret for, at ministeren skal blandes ind i klagesager. Dette være ikke sagt som udtryk for mistillid til den siddende kulturminister, det er en mistillid til kulturministre som sådanne; de er uegnede til at være klageinstans.

Grethe Fenger Møller (KF):

Det konservative folkeparti er enig i de intentioner, der ligger bag det lovforslag, som centrumdemokraterne har fremsat.

»Ved programlægningen skal der lægges afgørende vægt på informationsfriheden og hensynet til borgernes ytringsfrihed. I programudbuddet skal tilstræbes den størst mulige alsidighed.«

Sådan foreslår CD radiolovens § 7, stk. 1, 2. punktum, udformet, og det er helt i overensstemmelse med, hvad vi fra konservativ side mener må være et bærende princip i Danmarks Radios virke. Forslaget følges op af en række nøjere bestemmelser for programvirksomheden. Det er bestemmelser, der egentlig burde være helt overflødige. Det er

[Grethe Fenger Møller]

retningslinjer, som heldigvis også følges, men der er alligevel alt for mange eksempler på det modsatte. Det er ikke alle medarbejdere, der sørger for en afvejning af synspunkter i udsendelserne. Det urimelige og det provokerende får ofte en fortrinnsstilling og får lov til at stå alene. Hvis man forestillede sig, at man kun kunne erfare om forholdene i det danske samfund gennem udsendelserne i Danmarks Radio, ja, så måtte man jo tro, at det stod langt værre til, end det faktisk gør.

Vi ønsker også, at de kontroversielle synspunkter skal komme til orde, men det, der er galt, er ofte, at disse synspunkter kommer til at stå alene og kommer til at stå uimodsagte. For den uerfarne lytter må det billede af Danmark, der tegnes, forekomme rigtigt, men det er det normalt ikke. Der hører mange flere streger og farver med i billedet. Den kritiske holdning, der indprentes alle, synes i mange af Danmarks Radios udsendelser at være endt i en afstandtagen fra alt det, som er, og som eksisterer, blot fordi det er noget, som findes og fungerer i den hverdag, vi nu engang har.

Der kommer mange klager over Danmarks Radio, og mange af dem er også berettigede, men det er et spørgsmål, om der kommer noget ud af disse klager. Det er efter vores opfattelse noget fundamentalt, der mangler, og derfor synes vi egentlig, centrumdemokraternes forslag er alt for beskedent. Det, der efter vores mening mangler, og det, som CDs forslag ikke giver, er en konkurrence til Danmarks Radio. Vi kan gennemføre nok så mange love med en nok så god vilje bagved, men så længe Danmarks Radio er et monopolforetagende, så længe vil vi ikke kunne få løst disse problemer, vi her tager op i dag. Vi kan få løst nogle af dem og komme et stykke ad vejen, men først når vi får en konkurrent til Danmarks Radio, så vil der komme en sådan konkurrence, at det vil betyde en langt større alsidighed og en langt større kvalitet – det, som vi efterlyser gang på gang.

CD har også foreslået, at der skal ske en ændret sammensætning af radiatorådet. Det er vi ikke enige i. Vi er enige i princippet om, at det er rigtigt, at brugerne – lytterne og seerne – skal have størst mulig indflydelse, men vi er bange for, som forholdene er i dag, hvor Danmarks Radio er et monopol, at en svækkelse af radiatorådet's sammensætning

– og en sammensætning, der betyder, at de politiske partiers stilling bliver svækket, vil være en svækkelse efter vores mening – vil betyde, at alsidigheden vil blive mindre. Vi mener, at så længe Danmarks Radio er et monopol, må det også være således, at der er en politisk kontrol med Danmarks Radio.

Vi er enige med CD i hensigten med dette lovforslag, at skabe mere kvalitet og alsidighed inden for radioen og at lægge ansvaret for den overordnede linje på de valgte repræsentanter for de politiske partier og lyttere og seere. Dette ansvar indebærer, at medarbejderne skal lave udsendelser og ikke lede og administrere. Vi mener også, der bør være et klagenævn, der fungerer så godt som muligt. Men samtidig mener vi altså, det vil jeg gerne understrege stærkt, at uden at vi får brudt Danmarks Radios monopol, får vi ikke grebet om nældens rod. Det må være det langsigtede mål, som vi ikke må miste af syne, at vi må arbejde for at få skabt et folketingsflertal, der går ind for at ændre Danmarks Radios struktur helt og aldeles, således at vi får et alternativ til Danmarks Radio.

Dette forslag kan løse nogle af problemerne, men kan ikke løse alle problemer.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Ordføreren for forslagsstillerne har ønsket at få ordet på nuværende tidspunkt. Hr. Erhard Jakobsen har ordet.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg takker formanden for, at jeg får lov at komme ind nu. Der er jo for os alle sammen andre ting, der også skal klares.

Både ministeren og fru Grethe Fenger Møller gjorde det muligt for mig at afkorte mit indlæg noget. Ministeren refererede ganske fair, hvad der var vor hovedhensigt, og oven i købet selv ministerens lidt sarkastiske bemærkninger, at det nok var en forlængelse af Aktive Lyttere og Seeres kampagne, er faktisk ganske berettigede. Det er som sådan, det er tænkt. Enhver ved naturligvis, at vi ikke kommer igennem og får flertal her i salen, men jeg mener, det er vigtigt, at Danmarks Radios forhold med mellemrum kommer til behandling i dette høje ting. Jeg skal endda give fru Birte Weiss den foræring at sige: centrumdemokraterne gik på deres

[Erhard Jakobsen]

landsmøde videre end til det, fru Birte Weiss nævnte, idet vi sagde: ligesom det lykkedes os at få danske vælgere til at tage stilling til folkeskolens problemer ved forrige valg, så-dan ønsker vi ved et valg, vi ikke tilstræber, men som kommer, at Danmarks Radios forhold skal til debat blandt vælgerne, fordi vi mener, Danmarks Radios sager er en politisk sag af første rang. Det er det, der er baggrunden for vor fremsættelse af forslaget her.

Jeg skylder både hr. Johan Philipsen og fru Grethe Fenger Møller at sige, at vi har før været medforslagsstillere til et forslag om at bryde Danmarks Radios monopol. Det er vi parate til når som helst, men det ved vi godt der ikke er flertal for. Det er punkt 1. Punkt 2: det hjælper ikke på denne sag. Man må opgive drømmerier om, at man opnår alsidighed ved ukontrolleret at lade nogle sige den ene usandhed den ene vej og så lade nogle sige den anden usandhed den anden vej. Det giver ikke nogen alsidighed. Det vil være nødvendigt at lave én aktiv lytterkomité til, om der blev endnu en radio; man måtte følge den også, for det er jo lige så vigtigt, hvad der udgår dér. Det vigtige under hensyn til mediets betydning er, at ingen får lov at sige noget, uden at modparten er der og lurer på ham. Så får lytterne og seerne nemlig begge synspunkter, og så er det lyttere og seere, der danner sig en opfattelse, og ikke den pågældende udsendelses ledere, der er med til at danne en opfattelse hos befolkningen. Det er grundtanken i det, der ligger her.

Det med at skyde over målet har vi hørt utallige gange. Det dækker ikke vide kredses opfattelse ude i befolkningen. Jeg forstår godt, at fru Birte Weiss glæder sig over det store flertal. Ude i befolkningen glæder man sig ikke, dér undrer man sig. Man undrer sig i hvert fald i to tilfælde. Folk spørger: hvordan i alverden kan medlemmer af partiet venstre stemme sammen med kommunister og venstresocialister og folkesocialister osv., og hvordan kan formanden for Kristelig Lytterforening gøre det? Her refererer jeg spørgsmål, der bliver stillet på hvert eneste møde, jeg overværer rundt omkring i landet. Dét undrer man sig over det brede flertal. Man glæder sig ikke over det. Jeg skal være med til at bore i den sag, hvor jeg kan komme af sted med det, for jeg undrer mig tillige. Det undrer mig ikke, at de radikale og

retsforbundet og medarbejderrepræsentanter og socialdemokrater og de andre står sammen, det har jeg været vant til, men det undrer mig, at partier, der går til valg på et borgerligt og nu for Kristelig Lytterforenings vedkommende et kristeligt grundlag, ikke støtter de klager, vi fremsender. Det er for mig ganske ufatteligt, og det er det for mange andre.

Hermed kommer jeg til klagerne, hvorom fru Birte Weiss med en flot håndbevægelse bare siger: de bliver naturligvis afvist, fordi de er usaglige. Det skal udvalget få lejlighed til at iagttage. Jeg skal sørge for, at en hel del af de klager, som Aktive Lyttere og Seere har fremsendt, kommer til bedømmelse i udvalget. Så kan man jo prøve at se, hvor meget usaglighed der er. Man vil bl. a. kunne konstatere et par tilfælde, hvor der fra driftsledelsens side er givet direkte forkert svar, og på det grundlag har radiatorådet truffet sin beslutning. Det skal udvalget få dokumentation for i det materiale, som udvalget skal få tilsendt gennem vores repræsentant i kulturudvalget.

Om klagerne er begrundede eller ej, det kommer helt an på, om man vil have overholdt de publiceringsregler, der allerede eksisterer. Når fru Birte Weiss fortæller om, hvor forfærdeligt det er, det, vi vil, så skal jeg bare svare med ministerens ord: det er stort set en gentagelse af de publiceringsregler, der eksisterer i forvejen. Men jeg ved godt, at dem tager fru Birte Weiss ikke særlig højtideligt, og det gør flertallet i radiatorådet heller ikke. Men radiatorådets flertal har vedtaget publiceringsregler, der meget ligner dem, vi indfører i forslaget her. Hvorfor kommer vi så med dem her? Fordi vi tror, det har større vægt, når det ikke længere bare er radiatorådet, der har besluttet, at sådan skal det være, men det er folketingset, der med en lov har fastsat, at sådan skal det i hvert fald være. Så tror vi, radiatorådet i højere grad vil respektere det, der i dag bare er deres egne givne regler.

Vi starter med at sige i bemærkningerne, at radiatorådet ikke har løst sin opgave, og det vil jeg gerne gentage. Radiorådet har bestemt ikke løst den opgave at sørge for alsidig fremstilling af problemer i Danmarks Radio. Det kan enhver iagttage, hvis de kan overkomme at høre bare nogle få udsendelser i Danmarks Radio på program 1 – ja, for så vidt også på program 3, for man er begyndt

[Erhard Jakobsen]

at blande det ind i musikken, fordi man har opdaget, at ingen gider høre på program 1. Så går man over og prøver også at politisere program 3. Også dér prædiker man politik. Folk styrter fra disse udsendelser. Men dér kan enhver konstatere, at det ikke er en alsidig fremstilling. Det er det, vi har dokumenteret den ene gang efter den anden. Men om denne dokumentation er tilstrækkelig vid – det kan medlemmerne nok regne ud – det bestemmes i radiorådet, og det bestemmes af et flertal. Det er et flertal, der afgør, om man vil anse vores dokumentation for rimelig, og det gøres efter politiske hensyn og politiske hensyn alene. Det er nemlig vedtaget i et foretningsudvalg i forvejen; inden man overhovedet kommer i salen og tager stilling, er klagerne allerede afvist. Det er den praksis, jeg har været vidne til i årevis.

Det er på den baggrund, vi stiller forslaget under punkt 1. Det skal ikke være medarbejdernes ret til at ytre sig, der skal være beskyttet af den paragraf – sådan kan den opfattes, sådan som den lyder i dag – vi klargør den og siger: det er selvfølgelig borgernes ytringsfrihed, der er beskyttet, ikke medarbejdernes. De har ingen anden ytringsfrihed end den, andre offentligt ansatte måtte have. Og det er i hvert fald ikke en ret til at ytre sig om deres egne personlige meninger om dit og dat dér, hvor de er betalt af det offentlige for at udføre en eller anden tjeneste. Det gælder jo alle steder. Politibetjente, officerer, toldere osv., alle må bøje sig efter den regel – og selvfølgelig i særlig grad folk, der har let adgang til mikrofon og let adgang til TV-skærm.

Det andet, vi sætter ind på, er som sagt at indskærpe de publiceringsregler, som stort set allerede foreligger fra et radiorådsflertals hånd – oven i købet vedtaget på et tidspunkt, hvor jeg ikke var medlem. Disse regler ønsker vi indskærpet, for de bliver ikke overholdt, og det bliver ikke kontrolleret, om de bliver overholdt. Jeg har set eksempler på, at medarbejdere klager over, at der er visse chefer, der nu er begyndt at forlange at høre udsendelserne, før de bliver sendt ud! Ja, det er også forfærdeligt! Den chef, der over for radiorådet har ansvaret for en udsendelse, vil som oftest ikke have hørt den, før den bliver sendt ud, for det betragter medarbejderne som indgreb i deres ytringsfrihed. Det stod på tryk i Aktuelt for godt og vel et år siden.

En medarbejder, fru Gunvor Bjerre, beklagede sig over, at cheferne nu var begyndt at forlange, at de skulle høre udsendelserne, inden de blev sendt ud. Der er ingen kontrol med, før udsendelserne bliver sendt ud, om de opfylder radiolovens krav om alsidighed, fortolket ved radiorådets publiceringsregler. Det er derfor, vi ønsker disse publiceringsregler yderligere indskærpet.

Vi mener ikke, at et klagænævnet bestående af private personer, som ikke har bedre tid eller bedre forudsætninger for at høre radio og se TV end alle andre borgere her i landet, kan være med til at bestemme om radioens programpolitik, men vi mener derimod, at klagenævnet kan have sin berettigelse, når det drejer sig om at tage stilling til, om personer er blevet ordentligt behandlet, når de har fået medhold eller ikke har fået medhold i radiorådet.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale ikke at gennemføre forslaget, for det vidste vi jo det ikke ville blive, men at man i udvalget giver sig tid til at se på, hvad der ligger bag ved de klager, som vi nævner i bemærkningerne, og som er årsagen til, at vi gør så meget ud af sagen.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil gerne takke repræsentanter for SF og DKP, som har indvilget i, at jeg springer i talerrækken.

Jeg er enig med hr. Erhard Jakobsen i én meget væsentlig betragtning, som står i bemærkningerne, nemlig at radiorådet ikke har udfyldt sin opgave. Radiorådets opgave er at være en kompetent ledelse for Danmarks Radio. Jeg har den opfattelse, at Danmarks Radios ledelse, radiorådet, med den sammensætning, det har, snarere bidrager til at skabe vanskeligheder for Danmarks Radios virksomhed.

Det er ingen god ledelsesstruktur, man har. Jeg mener ikke, det er forsvarligt og rigtigt at lægge ledelsen af et så stort og vigtigt foretagende som Danmarks Radio i hænderne på et organ, der er optaget af ustandselige indre splidagtige opgør, hvor man mere bekrieger hinanden end forsøger at være det, som en god ledelse skal være, inspiration for medarbejderne. Det er vores opfattelse, at man derfor skal gå en helt anden vej, hvis man skal styrke radiorådet, nemlig for det

[Niels Hølvæg Petersen]

første foretage en opsplitting af Danmarks Radio i et Danmarks Radio I og II, og for det andet ændre radiorådets sammensætning, således at de politiske partier får en ringere indflydelse, end de har i dag. Vi gad nok se den erhvervsvirksomhed, der kunne leve med en ledelse som den, radiorådet præsterer for Danmarks Radio. Jeg tror, resultaterne hurtigt ville vise sig at være dårlige.

Vi kan ikke tilslutte os CDs forslag.

Hvad angår indskærpingen af alsidighedskravet i selve lovteksten, vil jeg for det første gøre opmærksom på, at den lovtekst, der her foreligger, næppe i sig selv ville føre til nogen særlig ændring. Men det fundamentale er, at publiceringsreglerne, som de nu foreligger, finder vi tilstrækkelige, og bemærkningerne i CDs forslag ville efter vores opfattelse udgøre et tilbageskridt.

Jeg synes, man bør have med, når man er inde på den politiske dækning, som Danmarks Radio og TV udøver, at det er at stramme det meget at påstå, at de medarbejdere, der f. eks. er ved TV-A, skulle være ensidigt sammensat politisk. Hvis endelig der er en ensidig sammensætning, så går den efter mine opregninger nærmest i den retning, at der er et enkelt parti, som ikke er noget socialistisk parti, hvis medarbejdere er særdeles righoldigt repræsenteret. Det skal jeg sådan set ikke gå ind i, men jeg synes alligevel, man skal have det med. Der ligger ikke heri, vil jeg gerne sige, nogen anklage mod de pågældende medarbejdere for at lade deres egne partisynspunkter dominere.

Vi er uenige med centrum-demokraterne også i spørgsmålet om afskaffelse af medarbejderrepræsentationen. Det er en almindelig regel nu i Danmark, at medarbejderne er repræsenteret; man søger at inddrage dem, og det finder vi er rigtigt. Vi ønsker på en række områder tværtimod at gå videre ad den vej.

Vi er også modstandere af, at man yderligere skulle øge folketingets indflydelse i radiorådet, ved at det ikke kun bliver de i finansudvalget repræsenterede partier, men alle partigrupper, som skal være repræsenteret i radiorådet. Vi ønsker, som jeg tidligere har været inde på, at gå den anden vej.

Med hensyn til direkte valg, så er det et spørgsmål, vi har overvejet meget. Vi erkender, der kan argumenteres for det synspunkt. Men vi har faktisk betydelige betænkelighe-

der, netop fordi det her drejer sig om kulturformidling. Vi mener ikke, at direkte valg i sig selv er nogen garanti for hverken alsidighed eller talent i overvejelserne, og vi må derfor afvise dette forslag, som jo også rejser betydelige vanskeligheder.

Det vigtigste, jeg vil sige, er, at det forslag, som er indeholdt i CDs lovforslag, nemlig at ministeren ligesom skal være bagstopper og have det sidste ord i en række afgørelser af programmæssig art, det er vi absolut og helt og holdent imod. Det er, hvad man har i – jeg vil gerne sige stater med ikke-demokratisk styreform. Det er sådan, man vil have det i Østeuropa, det er sådan, man vil have det i et hvilket som helst godt diktaturland; dér er det den politisk ansvarlige minister, der afgør klager over radiorådet og radiovirksomheden. Man lægger derved radiovirksomheden direkte ind under regeringen; det mener jeg ville være et fantastisk tilbageskridt for kulturformidlingen, og det ville medføre en lang række politiske ubehageligheder for alle. Selv med al mulig tillid til skiftende ministre og såmænd også til den nuværende så har jeg meget svært ved at forstå, at hr. Erhard Jakobsen med de synspunkter, har har, tør lægge så stor en magt vedrørende kulturformidlingen i hænderne på en enkelt minister. Vi tør ikke. Vi mener ikke, en minister er tjent med at have den magt.

Ole Henriksen (SF):

Der er jo kommet mange forslag i den senere tid om radioloven, ændringer og helt nye forslag, og det ser ikke ud til at stoppe endnu. I næste uge eller om 14 dage skal vi behandle et nyt forslag. Ministeren lovede for nogle måneder siden, at der blev nedsat et hurtigt arbejdende udvalg – så vidt jeg husker – som ville kigge på den tidligere regerings eget forslag og prøve på at få det bedst mulige ud af dette forslag, hvor der også var mange kritisable bestemmelser. Jeg mener, det foreliggende forslag udmærket kan gå med ind i de overvejelser, som sådan et udvalg måtte gøre sig, men skulle meget af det komme til at dukke op i et nyt forslag fra regeringens side, ja, så kan man være sikker på, at SF helt klart vil forsøge at afluse et sådant forslag for nogle af de ting, som er indeholdt i CDs forslag.

[Ole Henriksen]

Der er nogle enkelte ting, der springer i øjenene. Først og fremmest medarbejdernes udradering fra radiorådet. Vi mener, det strider fundamentalt imod de positive tendenser, der er til at få medarbejderne ind i et demokratisk forhold til, hvordan virksomhederne skal styres. Vi mener, at de medarbejdere, der er i radioen i øjeblikket, stort set opfylder det alsidighedskrav, der stilles, i den nuværende lov. Vi erkender da, at der kan ske fejltagelser, det gør der næsten i alle huse, hvor der arbejdes, men fejltagelserne kan for det meste rettes, og vi mener også, at de fleste fejltagelser bliver rettet. Af den årsag mener vi altså ikke, der er grund til at lægge så megen vægt på at få alsidighedskravet ændret.

Man prøver at sætte en jagt ind på medarbejderne, prøver på – jeg tror, jeg har brugt udtrykket før – at få medarbejderne til at danse ballet på en nålespids i frygt for, at de kommer til at overtræde – ikke ytringsfriheden, men Aktive Lyttere og Seeres moralkodeks og dermed få en stribe af båndoptagelser serveret. Nu får vi dem op i udvalget. Det kan blive interessant at se, hvordan sådan nogle ting ser ud.

Vi er altså ikke tilhængere af denne åndelige kastration af medarbejderne, hvorefter de ikke kan medvirke efter de almindelige regler, der gælder for alsidighed. Vi kan ikke acceptere, at medarbejderne ligesom en anden slags mennesker skal pålægges bånd, som ikke gælder den almindelige borger ifølge de gældende love.

Jeg vil lige nævne spørgsmålet om licensafstemning, som også er indeholdt i forslaget. Jeg ved ikke, hvem der skal stemme på licenskortet. Jeg gad vide, hvem der skal stemme på det fjernsyn, der står herude i læsesalen, om det er folketingets formand, der skal gøre det. Eller hvem der skal stemme på alle de apparater, der er rundt omkring i institutionerne. Hvem skal egentlig stemme hjemme i familien, hvor der er op til flere personer, der ser på det samme apparat? Jeg mener, det er en dødfødt tanke. Der ligger mange gode intentioner i den om at få udviklet demokratiet, og jeg ved også, at retsforbundet har tanker i den retning, men jeg tror ikke, det teknisk kan lade sig gøre at få en retfærdig afstemning over licenskortet.

Publiceringsreglerne vil man nu have ført ind i lovgivningen. Vi er ikke tilhængere af

at gøre ministeren ansvarlig for at behandle de klager, som måtte komme til radiorådet. Hvis man ønsker en opløsning af monopolforholdet for Danmarks Radio, så synes jeg, det står i meget skarp modstrid hermed at drage ministeren med ind her, således at vi virkelig går over til at få en statsradio. Det forekommer mig mere at være en boldgade for Aktive Lyttere og Seere til at fremlægge alle deres klagepunkter for ministeren herinde, så vi andre også skal trættes af dem. Vi mener, at som det fungerer nu, er det i hvert fald mere hensigtsmæssigt end i de former, man foreslår her.

Vi kan altså ikke medvirke til forslaget gennemførelse. Vi kan ønske CD held og lykke med at komme igennem med det, men vi tror altså, der skal meget mere til end held og lykke.

Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP):

Det foreliggende forslag om ændring af gældende lovgivning på radio- og fjernsynsområdet er gennemsyret af utilfredshed med, at radiorådet i overvejende grad har afvist den lange række af klager, der har været rejst, eller at radiorådet har undladt at sikre, at klagerne fik følger for programvirksomheden. De fremførte klager er oftest, fremgår det af bemærkningerne, blevet afvist af radiorådet med betydeligt flertal.

Det er korrekt, at der har været mange klager. 95 pct. af disse er rejst af Aktive Lyttere og Seere, som altså trods borgerligt flertal i rådet ikke har kunnet få deres klager igennem. Af en eller anden grund – man kan jo efter temperament gætte på hvorfor – forbigår nævnte organisation i øvrigt de ikke få udsendelser, hvor antikommunisme og anti-sovjetisme flourer.

Årsagerne til klagerne kranke skæbne skulle efter forslagsstillernes mening ligge i lovens uklarhed og i tilstedeværelsen af medarbejdere i radiorådet. Er det nu ikke at tillægge de to medarbejdere, der er tale om, en magt, som de overhovedet ikke har? Vi opfatter centrum-demokraternes forslag til ændring af den måske vigtigste paragraf i hele loven, nemlig § 7, stk. 1, som en absolut svækkelse. I denne paragraf ønskes »ytringsfriheden« forvandlet til »borgernes ytringsfrihed«. Det hænger faktisk dårligt sammen med hr. Erhard Jakobsens angreb på Bånd-

[Gertrud Stjernholm Nielsen]

værkstedet, fulgt op af forslag om nedlæggelse af dette – borgernes eneste direkte mulighed for at ytre sig på delvis egne præmisser.

Hvad angår forslaget til ændring af § 9, stk. 1, er der jo tale om, at centrumdemokraterne forsøger at fastslå, hvad de retningslinjer, som radiorådet skal udarbejde, skal indeholde. Vi er imod såvel den udpenslede form som det slet dulgte angreb på medarbejderne, der her kommer til udtryk.

Sluttelig forekommer det os uforståeligt, at radionævnet ikke efter en udpensling, der i virkeligheden skal dække over en indskrænkning af § 9, stk. 1, ikke skulle kunne finde ud af at løse sin opgave. Vi ønsker ikke folketinget omdannet til slagmark for sammenblanding af lovgivende og dømmende magtudøvelse, hvilket meget nemt kunne blive resultatet, hvis dette forslag gennemføres.

Chr. Christensen (KrF):

Formålet med det foreliggende lovforslag er at sikre alsidigheden i Danmarks Radio. En sådan målsætning vil altid kunne forventes kristeligt folkepartis principielle støtte. Midlerne til at sikre alsidigheden kan vi så diskutere. Det bliver vi også nødt til i forbindelse med det her foreliggende lovforslag.

Som eksempel på, at alsidigheden ikke råder i Danmarks Radio, fremfører centrumdemokraterne bl. a., at der sker en udvælgelse af emneområder, som kun vedrører minoriteter, at der ved udvælgelse af medvirkende sker en favorisering af bestemte holdninger og synspunkter, og at man direkte påvirker børn og unge i retning af negativ holdning i forhold til forældre, skole og myndigheder.

Det er meget alvorlige, men næppe altid urealistiske anklager, der her føres frem. Derfor må der tages alvorligt fat på en undersøgelse af disse anklager i udvalget. Det samme mener vi er tilfældet med klagen over et forsimplet og tarveligt sprog, et forhold som kristeligt folkeparti selv flere gange har trukket frem og påtalt.

Det er vigtigt, at man i bemærkningerne til lovforslaget fremhæver, at det er borgernes ytringsfrihed, der skal sikres, og ikke først og fremmest medarbejdernes, og at de enkelte udsendelser ikke skal være skalkeskjul for de enkelte medarbejders private meningspåvirkning.

Forslaget bygger på lytter- og seerindflydelsen samt det at sikre den politiske kontrol igennem medlemskab af radiorådet fra de i folketinget repræsenterede partier. Det er vi principielt tilhængere af, men vi mener, at medarbejderne bør repræsenteres i radiorådet. Vi mener også, at mange af de grupper i samfundet, der i dag ikke er organiseret i enten seer- eller lytterorganisationer, på en eller anden måde bør have mulighed for at komme til orde med deres synspunkter. Det er bl. a. baggrunden for, at vi i kristeligt folkeparti selv har udarbejdet et forslag til radiolov. Dette forslag er blevet fremsat i dag, og når det kommer til behandling, så går vi ud fra, at det i lighed med det her foreliggende forslag kan komme til behandling, inden vi næste år skal tage endelig stilling til et samlet projekt, når regeringsforslaget foreligger.

Mølgaard (DR):

Dette radiolovsforslag fra centrumdemokraterne rummer jo tre anliggender. For det første noget om alsidighedsforpligtelsen i Danmarks Radio, dernæst noget om en politisk ankeinstans, man ønsker oprettet, og endelig vil man have ændret radiorådets og programudvalgets sammensætning.

Jeg må sige, at der er indblandet godt og ondt i miksturen, og der er absolut dele i forslaget, vi i retsforbundet gerne vil støtte, men der er andet, vi bestemt må afvise.

Vi tilslutter os nødvendigheden af alsidighed og hæderlighed i programvirksomheden, men når vi ser formuleringen, som den er regnet op i § 1, punkt 6, i lovforslaget, at det, man ønsker sig, er troværdige og saglige oplysninger om faktiske forhold, så vil jeg nok sige, at det ville blive lidt vanskeligt at drive bl. a. nyhedstjeneste, hvis man skal verificere, at det virkelig er faktiske forhold, inden man overhovedet kan bringe forlydender til torvs. Vel kan sensationsjageriet blive for stærkt, men dette krav er vist lige et nummer for stærkt som et opgør med det.

Når man dernæst fastslår, at synspunkter på kontroversielle samfundsspørgsmål skal komme til orde på en sådan måde, at udsendelserne afspejler de holdninger og meninger, som findes i befolkningen, må jeg spørge efter, om det er sådan, at det skal være en Gallupspejlvending af synspunkter, der skal komme frem. I hvert fald forekommer det

[Melgaard]

mig, at når man anvender ordet alsidighed, så har det ikke særlig meget med ytringsfrihed og egentlig reel alsidighed i programvirksomheden at gøre.

Jeg vil også nok sige, at hele det øvrige punkt 6 og forskellige andre dele af forslaget egentlig antyder, at ærindet er et andet end ytringsfriheden og alsidigheden i programvirksomheden; det er i realiteten et forsøg på at få fastslået, at vi må have ændret på tingenes tilstand, for det er fuldstændig rive-rave galt i Danmarks Radio, sådan som det kører i øjeblikket – en generel mistillidserklæring fra forslagsstillerne over for programvirksomheden, som i hvert fald ikke vil finde retsforbundets støtte. Der er tale om en mistænkeliggørelse af generel karakter, som jeg ikke finder der er noget grundlag for.

Ankeinstansen, hvor man vil gøre ministeren til ankeinstans, har fru Birte Weiss advaret klart imod ved at påpege, hvordan noget sådant indebærer et kommissærssystem. Yderligere vil jeg gerne for egen regning tilføje min absolutte ængstelse for det politiske stormløb mod åndsfrihed og ytringsfrihed, vi vil blive udsat for, hvis dette system bliver indført. I Grundtvigs fædreland burde enhver være ængstelig ved politisk betinget prædikenforbud. Åndsfrihed har det intet med at gøre.

Jeg kunne tværtimod ønske mig, at ankeinstansen blev gjort endnu mere uafhængig af politiske instanser, sådan at kulturministeren ikke blev den udpegende myndighed. Jeg kunne tænke mig et ankenævn nedsat af højesterets præsident, ombudsmanden og forbrugerombudsmanden – vel at mærke repræsentanter udpeget af disse.

Ændringsforslaget, der fjerner medarbejdernes medindflydelse, begrundes med, at de ikke bør bestemmes. Det skyder langt over målet. Det gør de jo heller ikke, men de har som i andre bestyrelser et par ud af mange pladser, og det tror jeg er meget godt. Det er i hvert fald i tråd med vilkårene andre steder.

Forslaget om direkte lytter- og seervalg af radioråds- og programudvalgsmedlemmer kan vi fra retsforbundets side helhjertet støtte. Vi har jo selv foreslået det, og af den grund ved vi også af erfaring, at man fra modstandernes side vil hævde, at det er umuligt at gennemføre i praksis. Det er absolut ikke umuligt. Plejehjemsbeboere kunne der

jo laves særordninger for, familier kunne der tages hensyn til ved tildeling af flere stemmer til alle lyttere og seere, så medindflydelsen kunne deles. Bestemt er det muligt, hvis der er politisk vilje til det. Men det skorter det åbenbart på. Det er egentlig fantastisk, at partier, der i andre henseender kræver forbrugerindflydelse, ja, forbrugerdemokrati, kan afvise dette forslag.

Dette lands undervisningsminister har i sin glørværdige fortid som Forbrugerrådets formand ofte slået til lyd for forbrugerindflydelsen. Det er også fantastisk, at partier, der har udbasuneret de direkte valg til et fjernet EF-Parlament, som vi så at sige ingen indflydelse får i, som en banebrydende fremgangslinje for demokratiet, samtidig afviser den helt klare adgang til, at Danmarks Radio gøres til seernes og lytternes – de, der mere end nogen andre har adkomst til at bestemme over det, de skal leve med, nemlig det, der kommer ud af radio- og TV-kasserne.

Danmarks Radio har alt for længe, ja, lige fra starten, været misbrugt fra politisk side. Det er hovedgrunden til at gøre institutionen til folkets radio og TV fremfor politikernes, så man kan komme dette misbrug til livs.

Retsforbundet ønsker i konsekvens heraf, at politikerne helt fjernes fra Danmarks Radios bestyrelse. Det er klart, at det skal være dem alle og ikke blot nogle, for ellers tabes der politisk afbalancering – et fænomen, der dog i 55 år i mange tilfælde har hindret de allervorste politiske misbrug, men ikke alle.

Waldorff (VS):

Hr. Erhard Jakobsens hårrejsende kampanje for at få knættet de demokratiske rettigheder for dem, der ikke står så stærkt i samfundet, fortsætter for fuld udblæsning. Det bliver også mere og mere indlysende, at de pæne og respektable metoder, som de mere demokratiske partier forsøger at dæmme op for hr. Erhard Jakobsen med, ikke rigtigt slår til.

På en måde foretrækker vi, at reaktionen viser sig utilsløret, som den gør i hr. Erhard Jakobsens skikkelse, fremfor at den skjuler sig under sminke.

Nu vil CD have lukket munden på medarbejderne i Danmarks Radio. Det er selvfølgelig ikke udtryk for, at medarbejderne er

[Waldorff]

gået hen og blevet venstredrejede, men det er nok udtryk for, at det ikke er lykkedes i al almindelighed at få medarbejderne i Danmarks Radio til at søbe af den vælling, som hr. Erhard Jakobsen og de andre borgerlige serverer.

Det er ikke, fordi jeg er specielt interesseret i at høre Hans Bischoffs mening om den økonomiske politik – det er ikke den enkelte medarbejders mening, som er vigtig – men hvis man ser på det selvafløringseksperiment, som kører i øjeblikket i TV, nemlig Kanal 22, så springer det temmelig meget i øjnene, at der er en enorm kvalitetsforskel mellem kulturafdelingens udsendelser på den ene side og så provinsafdelingens. Kulturafdelingen har en idé med det, de laver, de har en holdning, de er interesserede i at få afprøvet både idé og holdning, få nogle konfrontationer, og det betyder spændende TV.

Provinsafdelingen kører tilsyneladende på et princip om holdningsløshed; det betyder selvfølgelig blot, at holdningerne er camoufleret som konformitet, men resultatet er i hvert fald derefter: uinteressant, uinspirerende TV. Det er ufarligt, og derfor er det også brugbart for hr. Erhard Jakobsen og kompagni.

Ellers ville jeg godt sige noget om det, som jeg faktisk er enig i i de bemærkninger, CD har til deres forslag.

Det er f. eks. utvetydigt rigtigt, når det understreges i bemærkningerne, at når Danmarks Radio behandler kontroversielle emner, så er man ikke neutral. Det mener jeg heller ikke man skal være. Men det er rigtigt, at man har favoriseret visse holdninger og nedvurderet andre. Her er arbejdsløsheden og den økonomiske politik et indlysende eksempel. Dag ud og dag ind bliver folk overdænget med såkaldte ekspertudtalelser, politikerudtalelser, som skal overbevise dem om, at det eneste middel imod arbejdsløsheden er indkomstpolitik, det er løntilbageholdenhed, det er EF-samarbejdet, det er større produktivitet.

CD uddyber det lidt og siger, at ansvarlige medarbejdere tilkendegiver personlige sympatier og antipatier. Det er rigtigt. Et af de indlysende eksempler her er Israel-korrespondenten, Verner David Melchior, som er ansat i den israelske nyhedstjeneste samtidig.

Man nævner også som underbygning af dette med, at man favoriserer bestemte synspunkter, at der sker en udvælgelse af emneområder, som kun vedrører minoriteter. Det går ud fra, at man bl. a. tænker på de kirkelige programmer her, men her vil jeg godt advare imod den holdning, den tendens, der er til at lave flertalsradio. Jeg mener, der også skal være plads til kirkelige programmer.

Man satses på en ensidig udvælgelse af medvirkende, hvorved der sker en favorisering af bestemte holdninger og synspunkter. Det gælder især arbejdsmarkedsproblemer. Det er jo næsten altid LO-toppen, forbundstoppene og arbejdsgiversiden, man hører. Det er sjældent, man hører de arbejdere, som har problemerne inde på livet.

Ensidig udvælgelse af kunstneriske indslag med fremhævelse af bestemte holdninger. Jeg går ud fra, at CD her først og fremmest tænker på den strøm af bevidstløs underholdning, som vi modtager i Schleimanns funktionsradio, hvor uforståelige 30 sekunders nyheder bliver suppleret med Jørn Hjørtings livsbekræftende kommentarer. Vi er enige med CD her.

Vi kunne godt blive ved. Minoriteters favorisering. Ja, det er et reelt problem med den Israellobby, vi har. Det er et reelt problem med Industrirådets og Landbrugsrådets pression over for radioen.

Underrepræsentation af foreninger, som repræsenterer store grupper. Vi er enige med CD i, at det er et alvorligt problem, at fagbevægelse, lejerbevægelse og forbrugerbevægelse har så dårlige vilkår i forhold til Danmarks Radio.

Jeg vil slutte af med et eksempel, som belyser problemet i Danmarks Radio. Vi har her i sidste uge fået 8 timers kommerciel underholdning om et af de alvorligste problemer i den nyere europæiske historie, nemlig udryddelsen af de europæiske jøder. Der var et budskab. Det er ikke det, der er det væsentlige i det, jeg vil sige her, men det var et forsvar for zionisme. Jeg tog fri fra Holocaust i en time den første aften og så fra Sverige en udsendelse, der handlede om ødelæggelsen af tilværelsen for den nicaraguanske befolkning. Det var farligt TV, man så her fra Sverige. Det var meget gribende, det var en direkte konfrontation med et folkemord, der sker i dag. Det er typisk, at vi i Danmark må opleve gang på gang ufarlige udsendelser

[Waldorff]

om emner, som er brændende alvorlige, mens det, som bliver sorteret fra, er det, som virkelig betyder noget for folks stillingtagen i dag. Vi kunne ikke i Danmark opleve at se et tilsvarende program. Samtidig sad man så i Danmarks Radio og diskuterede: hvordan kan det være, at verden ikke var klar over den udryddelse, der skete? Man undlod ganske at sige noget om den rolle, som netop medierne havde i fortelsen af udryddelsen af Europas jøder, og den rolle, man har i dag i fortelsen af de folkemord, som foregår rundt omkring i verden. Det er i hvert fald én side af Danmarks Radio.

Melchior (CD):

Jeg har lidt knap tid og havde ikke tænkt at beskæftige mig med hr. Waldorffs indlæg, men jeg er nødt til lige at oplyse, at han tager fejl og misinformerer folketingset, når han siger, at Danmarks Radios korrespondent i Tel Aviv er ansat af den israelske nyhedstjeneste. Det er han ikke, men hr. Waldorff har altså hørt radio, en af de udsendelser ved femtiden, »Kvart i fem« og »Udefra«, hvor dette blev påstået, endda af flere radiomedarbejdere, forleden dag. Det bliver det ikke mere sandt af. Hvis hr. Waldorff vil tage dette ad notam, skal jeg i øvrigt ikke genere hr. Waldorff yderligere.

Jeg vil meget hellere vende mig til fru Birte Weiss, som talte om et stormløb imod Danmarks Radio. Fru Birte Weiss tager fejl. Det er et stormløb for Danmarks Radio. Fru Birte Weiss talte om, at det var et mislykket forsøg, fordi klagerne i 95 pct. af tilfældene blev afvist af et flertal. Ja men hvorfor hyles der så så meget op om disse selvopfundne udtryk, der hedder selvcensur og forhåndscensur? Det har fru Birte Weiss ikke sagt i dag, men det har visse af Danmarks Radios medarbejdere sagt så og så mange gange, og mange af fru Birte Weiss' partifæller har sagt det gang på gang, at hr. Erhard Jakobsens og Aktive Lyttere og Seeres virksomhed medfører selvcensur og forhåndscensur – jeg skal ikke kommentere, hvad det så ellers er for størrelser. Hvorfor er man så bange, hvis det hele er så meningsløst og alligevel bliver afvist hver gang? Hvorfor får medarbejderne så den gåsehud, som nogle af dem – nogle af dem – taler om? Så det er nok ikke så helt

uvæsentligt og ikke så helt urigtigt, det der føres i marken.

Jeg vil gerne sige tak til ministeren. Hans iagttagelse er helt korrekt, at den lovbestemmelse om radiovirksomheden, som vi ønsker paragraferet her, ikke adskiller sig væsentligt fra gældende publiceringsregler. Det er helt o.k.; vi ønsker altså bare at have lovens styrke bagved. Der kan da ikke være noget særligt overgreb i, at noget, som radiatorådet har kunnet vedtage, også vedtages af dette folketing.

Jeg vil gerne sige tak til hr. Poulsgaard for støtte. Jeg må dog gøre den digression, at ordet »makværk« om Danmarks Radio og TV det er altså ikke noget, jeg vil være med til at benytte, men det er åbenbart det nutidsdansk, som hr. Poulsgaard vil tale. Som sagt, vi vil meget gerne fortsat samarbejde med fremskridtspartiet i denne sag, men råder til, at de overtoner, som vi beskyldes for, i hvert fald ikke yderligere accelereres af andre.

Hr. Johan Philipsen havde en række positive betragtninger om lovforslaget, som efter min mening viste, at han forstår intentionerne i forslaget. Vi skal gerne tale videre om enkeltheder.

Må jeg om to hovedindvendinger, der har været, straks sige et par afgørende ting. Det ene er spørgsmålet om valgmåden, nemlig det direkte valg ved licensbetaling. Hr. Mølgaard var oppe og sige, at det kunne godt lade sig gøre, hvis den politiske vilje var til stede. Jeg er i stand til også at anvise en praktisk vej til, at det kan lade sig gøre. Det skulle måske have stået i bemærkningerne, og jeg vil bede om undskyldning for, at det først fremkommer her. Vi tænker os, at denne stemmeseddel, som ved licensbetalingen skal være licensindehaveren i hænde, skal have en liste over de opstillede, og så skal man kunne stemme f. eks. på indtil 5 af de opstillede kandidater. Derved vil der være mulighed for i familien eller institutionen at fordele stemmerne, således at den demokratiske islæt bliver overholdt. Det er en af flere praktiske muligheder for at løse dette problem.

En række ordførere, det gjaldt også hr. Johan Philipsen, har hæftet sig ved den ministeransvarlighed, som er omtalt i vore bemærkninger til § 1, punkt 7. Jeg vil godt sige her, at det er ikke et kardinalpunkt for os. Nævnet er et kardinalpunkt. Det skal mini-

[Melchior]

steren udnævne. Justitsministeren udnævner jo også dommere, så det vil der ikke være noget galt i. Det er ikke et kardinalpunkt for os. Det fremgår jo ikke af lovteksten, at der skal forfares, således som bemærkningens sætning herom siger, og på det punkt er vi meget forhandlingsvillige.

Må jeg vende mig til hr. Niels Helveg Petersen, som siger, at radiatorådet skal være en kompetent ledelse. Han fortolkede det som en inspiration for medarbejderne. Men en kompetent ledelse skal altså også kontrollere. Der står i den gældende radiolovs § 9, at radiatorådet skal føre tilsyn med radiovirksomheden, så det er altså ikke nok – så godt det end er – at inspirere, så skal der også kontrolleres. Det er det, vi siger i vore bemærkninger ikke finder sted; det vil vi påpege at det skal gøre.

Hr. Niels Helveg Petersen sammenlignede med en erhvervsvirksomhed, som ikke ville kunne fungere med en direktion eller bestyrelse à la Danmarks Radio. Jeg synes, sammenligningen er irrelevant. Danmarks Radio er en så speciel form for virksomhed, så at sammenligne den med enhver erhvervsvirksomhed giver ingen relevans. Det er blevet almindeligt i Danmark – og det har vi stemt for – at der skal være medarbejderrepræsentanter i bestyrelserne, men heller ikke her er forholdene sammenlignelige. Danmarks Radio er så helt usammenlignelig en institution, at denne sammenligning ikke gælder.

Så var hr. Ole Henriksen inde på, at der skulle findes stribevis af båndoptagelser, og flere andre af ordførerne har talt om, at nu skulle medarbejderne i Danmarks Radio altså tyranniseres. Nogle harcelerede over, at hr. Erhard Jakobsen heroppe sagde, at en afdelingschef kan ønske at høre en udsendelse, før den kommer i æteren. Er det ikke noget med censur – og dér kom det igen med denne selvcensur og forhåndscensur? Det manglede da bare; skulle en chefredaktør ikke have lov til at læse en artikel, inden den bliver trykt i hans blad? Har det noget med censur at gøre? Selvfølgelig skal den ansvarlige afdelingschef kunne kræve at høre en udsendelse, som altså ikke er direkte, før den kommer i æteren. Det har ikke spor med censur at gøre. Hvad er det for medarbejdere, Danmarks Radio har? Er det ikke dygtige, veluddannede, kompetente mennesker? Som oven i købet frivilligt har valgt et job,

hvor de skal eksponere sig selv? Selvfølgelig er det det, og det er netop udtryk for tillid til dem og ikke det modsatte, når vi siger, at de naturligvis skal kunne lade sig kontrollere lige så vel som enhver kontordame og som ethvert folketingsmedlem. Må vi andre ikke finde os i det, når vi omgående får én over tuden, fordi vi siger noget offentligt? Vi får det i hvert fald. Ja, hr. formand, jeg ved godt, at tiden er udløbet. Jeg venter med resten til andenrunde. Undskyld.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Ønsker hr. Melchior ordet igen?

Melchior (CD):

Tak, hr. formand; jeg skal ikke overskride tiden denne gang. Jeg skal gøre pinen kort og kun beskæftige mig med det, der for os er det alt afgørende, nemlig formålsparagraffen.

Det afgørende set fra forbrugersynspunktet, altså fra vælgerens, fra befolkningens, seernes og lytternes synspunkt, må være, at ytringsfriheden gælder befolkningen og ikke medarbejderne i deres egenskab af medarbejdere. Selvfølgelig skal en person ansat ved Danmarks Radio foran eller bag kulissen også nyde ytringsfrihed, når vedkommende optræder som sig selv, men fordi man interviewer et offer, en politiker eller nogen som helst anden i Danmarks Radio, skal man ikke derigennem have en ekstra adgang til at eksponere sine egne synspunkter og missionere for sine egne formål. Det, det gælder om for en sådan medarbejder, er at bringe den interviewedes synspunkter og meninger frem til befolkningen.

Da udenrigsminister Dayan var i Danmark i maj i fjor, blev han udsat for krydsild i Danmarks Radio. Han irttesatte et par gange de interviewende journalister dels med at spørge: er det Dem eller mig, der bliver interviewet? Den anden gang sagde han: er det Dem eller mig, der er Israels udenrigsminister? Da Bettina Heltberg dagen efter, den 16. eller 17. maj 1978, i Politiken anmeldte dette interview – og Bettina Heltberg anses vist selv ikke i de mest yderliggående venstre kredse for at være ret reaktionær – roste hun udenrigsminister Dayan og sagde, det var kedeligt, det var en udlænding, der skulle til for at sætte de journalister på plads, som tror, de kan benytte op til 30–35 pct. af sen-

[Melchior]

detiden i en krydsild af en gæst til at redegøre for deres egne synspunkter. Det er derfor en misforståelse og et misbrug af ytringsfrihed at tro, at det er den person, som er ansat i institutionen, som får sendetid, hver gang han er sat på en opgave. Det er nyheden, der skal formidles, det er andre menneskers synspunkter, der skal formidles, og så kan den medarbejder under et andet program punkt få ordet til et foredrag eller blive interviewet om sine synspunkter, når det er det, der er på dagsordenen. Dette tror jeg nok er rigtig forstået praktisering af ytringsfriheden. Derfor er den udformning, som formålsparagraffen ifølge vort forslag har fået, meget afgørende for os.

Jeg glæder mig til, at vi i de kommende måneder og igen fra den nye samling i oktober, når regeringens forslag formodentlig også vil kunne foreligge, kan få en saglig drøftelse. Jeg takker alle de mange ordførere, som helt eller delvis har fundet gode intentioner i vort forslag, og jeg tilsiger fra vor side et sagligt og sobert samarbejde for at nå et resultat, som mange kan samles om.

Birte Weiss (S):

Jeg synes blot, der lige skal være en enkelt bemærkning om den undren, som hr. Erhard Jakobsen gav udtryk for som sin egen og som det såkaldte tavse flertals over, at venstrefolk i radiatorådet kan stemme sammen med kommunister, med retsstatsfolk og sågar med socialdemokrater.

Jeg synes ikke, der er den ringeste grund til undren over dette forhold, for det, vi stemmer om i radiatorådet, er ikke, om det enkelte partis partipolitiske synspunkter er tilgodeset efter ønske, men udelukkende om, hvorvidt publiceringsreglerne er blevet overholdt, sådan at man samlet lever op til alsidighedskriteriet. Det sker normalt på baggrund af nogle endda særdeles grundige undersøgelser af både udsendelsens ordlyd og de omstændigheder, udsendelsen er blevet til under. Derfor er der ingen grund til undren. Det er tværtimod udtryk for seriøsitet i behandlingen af de klager, der indkommer, at vi på tværs af partipolitiske skel kan være enige om at afvise en klage, som er umotiveret, som er skæv, som er ubegrundet, eller som er udtryk for det, som jeg i et tidligere

indlæg kaldte for at se røde spøgelse, hvor de ikke findes.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om samfundets indtægter og tab ved alkoholmisbrug [af Chr. Christensen (KrF) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 65. Fremsat 1/2 79).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Enggaard):

Begrundelsen for forslaget er, at en sådan opgørelse vil være et nyttigt arbejdsredskab ved udarbejdelsen af en fremtidig alkoholpolitik.

Først vil jeg gerne tilbagevise den forudsætning om sammenhæng mellem politikken på alkoholområdet og statens provenu af afgifterne på alkohol, som forslagsstillerne tilsyneladende går ud fra eksisterer.

Når vi har alkohol her i landet, skyldes det ikke en beslutning af styrende organer ud fra afvejning af fordele og ulemper. Alkohol har fra de ældste tider været og er fortsat på godt og ondt et element i vores tilværelse, et element, som det store flertal af befolkningen tillægger en positiv værdi, men som på den anden side et ikke ubetydeligt mindretal har vanskeligheder med.

En stillingtagen til forslaget om en undersøgelse af forholdet mellem afgiftsprovenu og omkostninger som følge af alkoholmis-